

TÜRK SİLAHLI KUVVETLERİ İÇ HİZMET KANUNU¹

Kanun Numarası	:211	
Kabul Tarihi	:4/1/1961	
Yayımlandığı Resmî Gazete	:Tarih : 9/1/1961	Sayı : 10702
Yayımlandığı Düstur	:Tertip : 4	Cilt : 1 Sayfa : 1008

A) ESASLAR

I – Tarifler²

Madde 1 – (Değişik: 18/6/2003 – 4902/9 md.)

Türk Silâhlı Kuvvetleri : Kara (...)², Deniz (...)² ve Hava Kuvvetleri subay, askerî memur, astsubay, erbaş ve erleri ile askerî öğrencilerden teşekkül eden ve seferde ihtiyatlarla ikmal edilen, kadro ve kuruluşlarla teşkilâtı gösterilen silâhlı Devlet kuvvetidir.

Madde 2 –(Değişik: 13/7/2013-6496/ 17 md.) Askerlik: Harp sanatını öğrenmek ve yapmak mükellefiyetidir.

Asker: Askerlik mükellefiyeti altına giren şahıslarla (Erbaş ve erler) özel kanunlarla Silahlı Kuvvetlere intisabeden ve resmi bir kıyafet taşıyan şahsa denir.

Madde 3 – Askerler ve rütbeler:

a) Askerler:

1. **(Değişik: 10/3/2011-6191/10 md.)** Er: İhtiyaçları Devlet tarafından deruhte ve temin olunan rütbesiz askerdir. Sözleşmeli erler de bu Kanuna göre er sayılır.

2. **(Değişik: 10/3/2011-6191/10 md.)** Erbaş: İhtiyaçları Devlet tarafından deruhte ve temin olunan onbaşı ve çavuş rütbelerini haiz askerdir.

Askerlik Kanununa göre mükellef bulundukları hizmetleri ifadan sonra hususi kanunlara tevfikân muayyen bir hizmet taahhüdü suretiyle Silahlı Kuvvetlerde vazife gören uzman ve sözleşmeli çavuş ve onbaşılar da erbaş sayılır.

3. Astsubay: Hususi kanununa göre Silahlı Kuvvetlere katılan astsubay astçavuştan astsubay kıdemli başçavuşa kadar rütbeyi haiz olan askerdir.³

4. Askeri öğrenci: Subay, askerî memur veya astsubay yetiştirilmek üzere muhtelif okul ve üniversitelerde okuyan ve resmi bir kıyafet taşıyan öğrencilerdir.

¹ Kanunda geçen “Uzman Çavuş” Tabiri, 18/3/1986 tarih ve 3269 sayılı Kanunun 21 inci maddesi ile “Uzman erbaş” olarak değiştirilmiştir.

² 2/1/2017 tarihli ve 681 sayılı KHK’nin 1 inci maddesiyle, bu maddede yer alan “(Jandarma dahil)” ve “(Sahil Güvenlik dahil)” ibareleri yürürlükten kaldırılmış; daha sonra bu hüküm 1/2/2018 tarihli ve 7073 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle aynen kabul edilerek kanunlaşmıştır.

³ 25/6/2019 tarihli ve 7179 sayılı Kanunun 62 nci maddesiyle bu alt bentte yer alan “çavuştan” ibaresi “astçavuştan” şeklinde değiştirilmiştir.

5. Askeri memur: İdari işlerde, fen ve sanat kollarında vazife gören ve kanuna göre subaylara muadil ve özel bir silsileye tabi bulunan askerdir.

6. Subay: Hususi kanuna göre Silahlı Kuvvetlere intisabeden asteğmenden mareşala (Büyük amirale) kadar rütbeyi haiz olan askerdir.

b) Rütbeler:

1. Erbaşlar:

a) Onbaşı

b) Çavuş

2. Astsubaylar:⁴

a) (Ek:25/6/2019-7179/62 md.)⁵ Astsubay astçavuş

b) Astsubay çavuş

c) Astsubay üstçavuş

d) Astsubay başçavuş

e) Astsubay kıdemli başçavuş

3. Askeri memurlar:

a) 8 inci sınıf (Asteğmen muadili)

b) 7 inci sınıf (Teğmen muadili)

c) 6 incı sınıf (Üsteğmen muadili)

d) 5 inci sınıf (Yüzbaşı muadili)

e) 4 üncü sınıf (Kıdemli yüzbaşı muadili)

f) 3 üncü sınıf (Binbaşı muadili)

g) 2 inci sınıf (Yarbay muadili)

h) 1 inci sınıf (Albay muadili)

4. Subaylar:

a) Asteğmen

b) Teğmen

c) Üsteğmen

d) Yüzbaşı

e) Binbaşı 1

⁴ 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun 77 nci maddesiyle astsubayların rütbeleri:

Astsubay	Çavuş
"	Kıdemli çavuş
"	Üstçavuş
"	Kıdemli üstçavuş
"	Başçavuş
"	Kıdemli başçavuş

şeklinde yeniden düzenlenmiş ve aynı Kanunun 208 inci maddesinin (r) bendinde de 4/1/1961 tarih ve 211 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin (b) fıkrasının (2) nci bendinin bu Kanuna aykırı hükümlerinin ilga edildiği belirtilmiştir.

⁵ 25/6/2019 tarihli ve 7179 sayılı Kanunun 62 nci maddesiyle (2) numaralı alt bendin (a) satırından önce gelmek üzere satır eklenmiş ve diğer satırlar buna göre teselsül ettirilmiştir.

f) Yarbay	}	Üst subaylar	
g) Albay	↓		
h) Tuğgeneral		(Tuğamiral)	1
i) Tümgeneral		(Tümamiral)	1
j) Korgeneral		(Koramiral)	} General veya amiraller
k) Orgeneral		(Oramiral)	1
l) Mareşal		(Büyük amiral)	1

Madde 4 – Muhtelif sınıfların rütbe isimlerinin başlarına sınıf veya meslek ismi konulur.

Madde 5 – Nizam: Tüzükler, kararnameler, yönetmelikler, talimnamelerin ve talimatların hükümleridir.

Madde 6 – Hizmet: Kanunlarla nizamlarda yapılması veyahut yapılmaması yazılmış olan hususlarla,amir tarafından yazı veya sözle emredilen veya yasak edilen işlerdir.

Madde 7 – Vazife: Hizmetin icabettirdiği şeyi yapmak ve menettiği şeyi yapmamaktır.

Madde 8 – Emir: Hizmete ait bir talep veya yasağın sözle,yazı ile ve sair surette ifadesidir.

Madde 9 – Amir: Makam ve memuriyet itibariyle emretmek salahiyetini haiz kimsedir. Bunun emri altındakilere maiyet denir.

Madde 10 – Üst tabiri, rütbe veya kıdem büyüklüğünü gösterir.

Ast, üstün rütbece veya kıdemce aşağısında bulunan kimsedir.

Madde 11 – Makam: Her amirin Silahlı Kuvvetlerde temsil ettiği mevkidir.

Madde 12 – a) Kıtı: Görevin yapılması için taktik ve idari birlikleri kapsıyan ve bir kumanda altında toplanan teşkillere kıta denir.

Taktik birlik: Belli bir kuruluş ve kadrosu olup asli görevi muharebe hareketleri olan bir teşkidir.Taktik birlikler içerisinde bazı idari unsurlar da bulunabilir.

İdari birlik: Belli bir kuruluş ve kadrosu olup asli görevi hizmet hareketleri olan bir teşkidir.

b) Karargah: Kumandan veya amirlerin kıta veya kurumlarının sevk ve idarelerinde yardımcı olan bir toplumdur. Karargahlar bir kuruluş ve kadro ile tesbit edilir.

c) (Değişik: 2/1/2017-KHK-681/2 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7073/2 md.) Askeri kurum: Kıta ve karargah anlamı dışında kalan okul, ordu evi, dikim evi, fabrika, tersane, askerlik şubesi, ikmal merkezi ve depo gibi askeri tesis ve teşkillerdir.

II - Disiplin

Madde 13 – Disiplin: Kanunlara, nizamlara ve amirlere mutlak bir itaat ve astının ve üstünün hukukuna riayet demektir.

Askerliğin temeli disiplindir.

Disiplinin muhafazası ve idamesi için hususi kanunlarla cezai ve hususi kanun ve nizamlarla idari tedbirler alınır.

III- Astın vazifeleri

Madde 14 – Ast; amir ve üstüne umumi adap ve askeri usullere uygun tam bir hürmet göstermeye, amirlerine mutlak surette itaate ve kanun ve nizamlarda gösterilen hallerde de üstlerine mutlak itaate mecburdur.

Ast muayyen olan vazifeleri, aldığı emri vaktinde yapar ve değiştiremez, haddini aşamaz. İcradan doğacak mesuliyetler emri verene aittir.

İtaat hissini tehdit eden her türlü tezahürler, sözler, yazılar ve fiil ve hareketler cezai müeyyidelerle men olunur.

IV - Amirin vazifeleri

Madde 15 – Amir; emirlerini maiyetindeki her şahsa verebilir. Vazifelerin zamanında ve tam olarak yapılıp yapılmadığı takip ve yapılmasını temin eder.

Madde 16 – Amir; maiyetine hizmetle münasebeti olmıyan emir veremez. Astından hususi bir menfaat temin edecek bir talepte bulunamaz. Hediyesini kabul edemez ve borç alamaz.

Madde 17 – Amir; maiyetine hürmet ve itimat hisleri verir. Maiyetin ahlaki, ruhi ve bedeni hallerini daima nezaret ve himayesi altında bulundurur. Amirin maiyetine karşı daima bitarafılık ve hakkaniyeti muhafazası esastır.

Madde 18 – Amir; maiyetine disiplini bozan fiil ve hareketlerinden dolayı disiplin cezaları verir.

Disiplin cezalarının mahiyeti ve verilmesi usulü hususi kanundaki hallere göre tayin ve tesbit olunur.

V - Emir

Madde 19 – (Değişik: 2/1/2017-KHK-681/3 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7073/3 md.)

Astlar, üniformalı veya üniformasız asker amirleri ile sivil amirlerinin verdiği emirleri yerine getirmek zorundadır.

Madde 20 – Emirler ast tarafından değiştirilemez. Ancak, ahval ve şerait emri yapılamıyacak bir hale koymuşsa veyahut emir verilirken meçhul kalmış sebepler meydana çıkmışsa veya emrin yapılması büyük bir tehlikeyi ve ağır bir zararı da mücip olacaksa ve bütün bu haller karşısında amirden yeni bir emir alınmasına hal ve zaman da müsait değilse; ast mesuliyeti üzerine alarak emri yeni vaziyete uygun bir tarzda değiştirerek yapabilir ve ilk fırsatta emri yapılmıyan veya kısmen yapılan amirlere de malûmat verilir.

Madde 21 – Emirler,kaideten birbirine bağlı makamlar ve kumandanlar tarafından bir silsile takip edilerek verilir. Müstacel ve zaruri hallerde bu sıraya riayet edilmeden de emir verilebilir. Bu takdirde amir atlanmış olan kademelere en kısa zamanda bilgi verir. Ve böyle bir emri alan astda kendi amirini haberdar eder.

Madde 22 – Bir amirin verdiği emir yapılırken daha büyük bir amirden evvelki emre muhalif ikinci bir emir daha alınacak olursa,ikinci emri veren amire evvelki emir bildirilir. Eğer ikinci amir kendi emrinin yapılmasında ısrar ederse bu amirin emri yapılır. Ve birinci amire malumat verilir. Eğer daha büyük amire birinci amirin emrini bildirmeye hal ve zaman müsait değilse vaziyete uygun olan emir kendi mesuliyeti dahilinde yapılır ve amirlere bildirilir.

Madde 23 – Fesat ve isyan halinde bulunan bir kıta,karargah veya askeri kurumda intizamı temin etmek, yağmacılığın önünü almak ve kaçak askerleri çevirmek için bu halleri gören her üst emir ve kumanda işini üzerine almak ile vazifesi ile mükelleftir.

Madde 24 – Disipline aykırı gördüğü her hale müdahaleye ve emir vermeye her üst görevlidir.

B) PERSONEL İŞLERİ

I - Müracaatlar

Madde 25 – Her asker resmi ve şahsi işlerinden dolayı müracaatını söz veya yazı ile en yakın amirinden başlayarak silsile yoluyla yapar.

Müracaatlar takip ve tahkik ve bir karara bağlanarak neticesi müracaat sahibine mümkün olan en kısa zamanda mutlaka bildirilir. Ancak; bu müddet hiçbir halde bir ayı geçemez.

Birden fazla kimselerin toplu olarak söz veya yazı ile müracaatları yasaktır.

II - Şikayetler

Madde 26 – Her asker, gerek hizmete ve gerek zati işlerine ait kanun ve nıamların kendisine vermiş olduğu hak ve salahiyetler her hangi bir surette haksız olarak ihlal edilirse veya ihlal edildiğini zannederse şikayet etmek hakkını haizdir.

Madde 27 – Şikayet söz veya yazı ile en yakın amire yapılır. Eğer bu amirden şikayet olunacaksa bir derece üstündeki amire yapılır. Ve bunun gibi her şikayet edilen amir geçilir. Sözle yapılan şikayetler bir zabıtle tesbit olunur.

Madde 28 – Toplu olarak şikayet yasaktır. Bir veya aynı hadise birden fazla şahısların şikayetlerine sebep veya mevzu olursa bunların her biri ayrı ayrı ve yalnız başına şikayet hakkını kullanabilirler.

Madde 29 – Şikayet reddedildiği takdirde, şikayetçiye bu yüzden ceza verilmez. Ancak şikayet ederken şikayetçi bir suç işlemiş veya bir disiplin tecavüzünde bulunmuşsa ayrıca mesul olur.

Madde 30 – Şikayetler ve itirazlar mutlaka tahkik olunarak bir karara bağlanır ve neticesi şikayet edene ve lüzum görülürse şikayet olunana mümkün olan en kısa zamanda bildirilir. Ancak bu müddet hiçbir halde bir ayı geçemez.

Adli tahkikata mevzu olan şikayet ve itirazlar hakkında Ceza ve Usul kanunlarındaki hükümler mahfuzdur.

Madde 31 – Bir şikayet üzerine karar vermek selahiyeti, şikayetin müstenit olduğu vaka hakkında şikayet olunana disiplin cezası vermek selahiyetini haiz olan ilk disiplin amirine verilmiştir.

O amirin vereceği karar aleyhine gerek şikayet eden ve gerekse şikayet olunan, mertebeler silsilesi yolu ile daha yüksek amirlere itiraz edebilir.

III - Mükafat ve ceza

Madde 32 – Disiplinin muhafazası ve hizmete mütaallik hususlarda tekamülü teşvik ve temin için mükafat ve ceza tedbirlerine müracat olunur.

Mükafat ve cezaya ait tedbirler kanun ve nizamlara göre alınır.

IV - İzin

Madde 33 – a) Askerlerin izin işleri hususi kanunlara ve nizamlara göre tanzim olunur. Vazifenin bulunmayı icap ettirdiği yerden izinsiz hiçbir asker gündüz ve gece ayrılamaz.

Nöbetçi ve vazifeli olmıyan veya kendisine ayrıca hususi bir vazife verilmıyen subay, askeri memur ve astsubaylar günlük mesai veya eğitimin bitiminde vazife mahallinden ayrılabilirler.

(Ek : 19/2/1980 - 2259/1 md.) Ancak subay sınıf okullarında temel eğitimde bulunan subayların günlük çalışma ve okuldan gece izinli ayrılmaları, eğitim ve öğretim programlarına göre, ayrıca düzenlenecek bir yönetmelikle belirlenir.

b) Kıta, karargah ve kurumlarda günlük çalışma saatleri mevsim, iklim, ahval ve hizmetin özelliklerine göre bir talimatla tesbit edilir.

Kıtalarda umumi mesai ve hizmet zamanı kalk borusunda başlar. Gece yoklamasından sonra biter. Karargah ve kurumlarda günlük vazife müddeti en az 6 saattir.

V - Kıyafet

Madde 34 – a) Silahlı Kuvvetler mensupları üniforma giyerler. Hizmet esnasında üniformayı giymek mecburidir. Hususi vazifeler sebebiyle hizmet esnasında sivil elbise giymek amirin müsaadesine bağlıdır. Her asker üniformasının şeref ve haysiyetini korumaya mecburdur.

Barlar, genelevler, meyhaneler ile bunlara benzer yerlere askerler üniforma ile giremezler.

b) Subay, askeri memur ve astsubaylar vazife dışında sivil elbise giyebilirler. Sivil elbise ile vazife yerine giriş ve çıkışlar talimatnamede düzenlenir.

c) (Değişik : 9/8/1993 - KHK - 499/35 md.) Subay ve astsubaylar hizmet dışında da resmi veya sivil elbise ile zati tabancalarını göze görünmeyecek şekilde taşıyabilirler.

d) (Değişik : 4/7/1988 - KHK - 336/1 md.; Aynen Kabul : 7/2/1990 - 3612/42 md.) Üniformanın şekilleri Milli Savunma Bakanlığınca tespit olunur.

(Değişik: 23/6/1983-2861/1 md.) Kıyafet kavramı içinde olan el, yüz ve saç, tuvaletlerinde sadelik esastır. Favori, bış,sakal ve bıyık bırakılamaz. Hangi hallerde, görevlerde, zamanlarda ve kimler hakkında yukarıdaki kayıtlama ve kısıtlamaların uygulanmayacağı Genelkurmay Başkanınca belirlenir. (Ek cümle: 27/3/2015-6638/66 md.) Ancak, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı mensuplarının kıyafetine ilişkin hususlar, Genelkurmay Başkanlığının görüşü alınarak Millî Savunma Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı tarafından müştereken çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

e) (Mülga : 11/2/2014-6519/20 md.)

Kimlik kartları, özlük dosyaları, kişisel veriler ve posta gönderileri

Madde 34/A – (Ek: 11/2/2014-6519/8 md.)

Askerî kimlik kartı; kişinin, Türk Silahlı Kuvvetleri personeli olduğunu ve kimliğini gösteren resmî belgedir. Türk Silahlı Kuvvetleri mensupları, yönetmelikle belirlenen istisnalar saklı kalmak kaydıyla askerî kimlik kartlarını resmî ve sivil olarak üzerlerinde bulundurlar.

Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin temin, yetiştirme, istihdam, emeklilik, ayırma, atama, yer değiştirme, görevlendirme, seferberlik ve özlük hakları gibi işlemleri ve askerî hizmetlerin yürütülmesine ilişkin kişisel verileri personel bilgi sistemlerinde ve özlük dosyalarında muhafaza edilir.

Uzman erbaşlar hariç erbaş ve erler ile askerî öğrenciler tarafından gönderilen ve kendilerine gelen posta gönderileri ilgilinin amirince denetlenebilir.

C) UMUMİ VAZİFELER

Madde 35 – (Değişik: 13/7/2013-6496/18 md.)

Silahlı Kuvvetlerin vazifesi; yurt dışından gelecek tehdit ve tehlikelere karşı Türk vatanını savunmak, caydırıcılık sağlayacak şekilde askerî gücün muhafazasını ve güçlendirilmesini sağlamak, Türkiye Büyük Millet Meclisi kararıyla yurt dışında verilen görevleri yapmak ve uluslararası barışın sağlanmasına yardımcı olmaktır.

Madde 36 – Silahlı Kuvvetler, harb sanatını öğrenmek ve öğretmekle vazifelidir. Bu vazifenin ifası için لازمگelen tesisler ve teşkiller kurulur ve tedbirler alınır.

Madde 37 – Silahlı Kuvvetlere katılan her asker andiçer. And sureti aşağıdadır:

"Barışta ve savaşta, karada, denizde ve havada her zaman ve her yerde milletime ve cumhuriyetime doğruluk ve muhabbetle, hizmet ve kanunlara ve nizamla ve amirlerime itaat edeceğime ve askerliğin namusunu Türk Sancağının şanını canımdan aziz bilip icabında vatan, cumhuriyet ve vazife uğrunda seve seve hayatımı feda eyliyeceğime namusum üzerine andiçerim."

Madde 38 – Sancak, Silahlı Kuvvetlerin şeref timsalidir. Sancağın muhafazası Silahlı Kuvvetlerin mukaddes vazifesidir.

(Değişik : 9/10/1996 - 4187/1 md.) Sancak, hiçbir sebep ve bahane ile terk edilemez. Kuruluşunda alay teşkilatı (hudut alayları hariç) bulunmayan her tugay ile her alay (deniz ve havada eşidi birliklere) yönetmeliğe göre bir sancak verilir.

Madde 39 – Silahlı Kuvvetlerde askeri eğitim ile beraber ahlak ve maneviyatın yükseltilmesine ve milli duyguların kuvvetlendirilmesine bilhassa itina olunur.

Cumhuriyete sadakat, vatanını sevmek, iyi ahlaklı olmak, üste itaat, hizmetin yapılmasında sebat ve gayret, cesaret ve atılganlık, icabında hayatını hiçe saymak, bütün silah arkadaşları ile iyi geçinmek, birbirlerine yardım, intizam severlik, yapılması men edilen şeylerden kaçınmak, sıhhatini korumak, sır saklamak her askerin esas vazifesidir.

Madde 40 – Askerin bakımı, sağlığı, yedirilmesi, giydirilmesi, barındırılması ve moralinin yüksek tutulması dikkat ve itina ile sağlanacak en mühim vazifelerdendir.

Madde 41 – Erbaş ve erlere askerliğe ait bilgilerden başka okuyup yazmak, yurt ve hayata ait genel kültür bilgileri de öğretilir.

Madde 42 – Her asker vazife ve hizmet icabı kullanmak veya muhafaza etmek için kendisine tevdi edilen her çeşit Devlet malının bakım, korunma ve muhafazasından sorumludur. **(Ek cümle:30/6/2022-7415/2 md.)** Ancak, yükümlü erbaş ve erlerden askerî araçları kullanmakla görevlendirilenler, araç kazası nedeniyle harp malzemesine zarar vermek suçundan kast veya ağır kusur nedeniyle mahkûm olmaları durumu hariç, aracın kullanımı nedeniyle meydana gelen zararı tazminle sorumlu olmazlar.

Madde 43 – **(Değişik cümle: 13/7/2013-6496/19 md.)** Türk Silahlı Kuvvetleri mensupları siyasi faaliyette bulunamaz. Bundan ötürü Silahlı Kuvvetler mensuplarının siyasi parti veya derneklere girmeleri bunların siyasi faaliyetleri ile münasebette bulunmaları, her türlü siyasi gösteri, toplantı işlerine karışmaları ve bu maksatla nutuk ve beyanat vermeleri ve yazı yazmaları yasaktır.

Silahlı Kuvvetler mensupları Milli Savunma Bakanlığınca adları yayınlanan ve siyasi olmıyan cemiyetler ile spor kulüplerinin faal olmıyan üyeliklerine girebilirler. Girenler durumlarını en kısa zamanda Milli Savunma Bakanlığına bildirmeye mecburdurlar.

(Ek: 15/2/1966 - 725/1 md.; Mülga : 23/7/1999 - 4418/3 md.)

(Değişik dördüncü fıkra: 11/2/2014-6519/9 md.) Türk Silahlı Kuvvetleri mensupları kendi kıta, karargâh ve kurumları içinde amatör askerî spor kulüpleri kurabilir ve bu kulüplerde faaliyette bulunabilirler. Bu kulüplerin kurulması için Milli Savunma Bakanlığının müsaadesi ile ilgili makamlara müracaat edilir. Harp ve vazife malulleri ile gaziler tarafından rehabilitasyon amacıyla kurulan spor kulüplerinin Türk Silahlı Kuvvetlerinin spor tesislerinden istifadesine Milli Savunma Bakanlığınca izin verilebilir. Amatör spor kulüplerinin kurulması, faaliyet ve denetimleri ile rehabilitasyon amacıyla kurulan spor kulüplerinin spor tesislerinden istifadesine ilişkin usul ve esaslar ile diğer hususlar Milli Savunma Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.⁶

(Mülga: 11/2/2014-6519/9 md.)

(Ek fıkralar : 28/6/1983 - 2861/2 md.):

Silahlı Kuvvetler mensupları kanunla kurulan meslek kuruluşlarına üye olamaz ve organlarında görev alamazlar. Ancak üye olamamaları kanunlarda belirtilen diğer kayıt ve şartlara uymak kaydıyla meslekleriyle ilgili görevlerde çalışmalarına, mesleki hizmetleri

⁶ 18/2/2021 tarihli ve 7281 sayılı Kanunun 42 nci maddesiyle, bu fıkranın ikinci cümlesinde yer alan “Genelkurmay Başkanlığının” ibaresi “Milli Savunma Bakanlığının” şeklinde, üçüncü cümlesinde yer alan “Genelkurmay Başkanlığınca” ibaresi “Milli Savunma Bakanlığınca” şeklinde, dördüncü cümlesinde yer alan “diğer hususlar” ibaresi “diğer hususlar Milli Savunma Bakanlığınca çıkarılan” şeklinde değiştirilmiştir.

yürütmelerine, yetkilerini kullanmalarına, mesleki eğitim ve öğretim yaptırılmalarına, kurum amirlerinin izniyle kuruluşun bilimsel çalışmalarına katılmalarına, meslek kural ve koşullarına uymak yükümlülüklerine, haklarında disiplin cezası uygulanmasına, özel kanunların öngördüğü kayıtlarla mesleklerini serbestçe icra etmelerine, resmi veya özel bir görev almalarına engel teşkil etmez.

Belli bir meslek veya sanatın icra edilebilmesi için meslek kuruluşlarına üye olmayı zorunlu kılan kanun hükümleri Silahlı Kuvvetler mensupları hakkında uygulanmaz.

Askerlik yükümlülüğünü yerine getirmekte olan yedek subaylar ve yedek astsubaylar ile er ve erbaşların üyelikleri, askerlik hizmetleri süresince askıda kalır. Bu hal ilgililerin aidat ödeme ve kanunlardan doğan diğer mesleki yükümlülüklerini ve haklarını ortadan kaldırmaz.⁷

(Ek fıkra: 12/6/2024 - 7517/4 md.) Kendisinin veya başka bir askeri personelin askeri kimliğinin, görev veya faaliyetleri kapsamında askeri bilgi, belge, konum bilgisi veyahut bunlardan herhangi birini içeren resim, yazı, fotoğraf, ses kaydı, video gibi görsel ve işitsel materyallerin, Milli Savunma Bakanlığınca yetki verilen durumlar hariç, radyo, televizyon, internet, sosyal medya, gazete, dergi, kitap ve diğer tüm medya araçları ile her türlü yazılı, görsel, işitsel ve elektronik kitle iletişim araçları vasıtasıyla yayınlanması veya açıklanması yasaktır.

Madde 44 – Askerler her zaman ve her yerde birbirlerini selamlamaya mecburdurlar. Bunun tatbik tarzı talimatnamede gösterilmiştir.

D) GARNİZON KUMANDANLIĞI

Madde 45 – Garnizon; içinde ve civarında yerleşmiş kıta, karargah veya askeri kurum bulunan meskün yerlere denir.

Garnizonların hudutları, talimatnamede belirtilecek esaslar dahilinde tesbit olunur.

Madde 46 – (Değişik: 11/2/2014-6519/10 md.)

Garnizon komutanlığı görevinin hangi kıta komutanı veya kurum amiri tarafından yapılacağı Milli Savunma Bakanlığınca düzenlenir. **(İptal cümle: Anayasa Mahkemesinin 17/10/2024 tarihli ve E.: 2021/44; K.: 2024/172 sayılı Kararı ile.)**⁸

Madde 47 – Garnizon kumandanı garnizona dahil bütün kıta ve askeri kurumların disiplin amiridir.

(Değişik : 19/2/1980 - 2259/2 md.) Garnizon Komutanlığına ait hizmetler, sivil makamlarla olan ilişkiler, Cumhurbaşkanı ile Devlet büyüklerinin garnizona gelişlerinde

⁷ 25/6/2019 tarihli ve 7179 sayılı Kanunun 62 nci maddesiyle bu fıkraya “yedek subaylar” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve yedek astsubaylar” ibaresi eklenmiştir.

⁸ 18/2/2021 tarihli ve 7281 sayılı Kanunun 42 nci maddesiyle, bu fıkra da yer alan “Genelkurmay Başkanlığınca” ibareleri “Milli Savunma Bakanlığınca” şeklinde değiştirilmiştir.

alınacak güvenlik önlemleri ve emekli orgeneral-oramiraller ile garnizonda bulunan emekli veya muvazzaf diğer askeri şahısların güvenliklerine ilişkin hususlar, Milli Savunma ve İçişleri Bakanlarınca müştereken hazırlanacak bir yönetmelikte gösterilir.

(Ek : 17/6/1992 - 3810/1 md.) Koruma hizmeti ile görevlendirilen asker kişiler, karakol, karakol nöbetçisi ve devriye sıfat ve yetkilerine sahiptir. Koruma görevlileri bu Kanunun, 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanununun ve diğer kanunların silah kullanmayı öngördüğü hal ve şartlardan herhangi birinin tahakkuku halinde silah kullanmaya yetkilidir. Bunlar, korudukları kişiye karşı silahlı bir saldırıya teşebbüs edilmesi halinde doğruca ve duraksamadan hedefe ateş edebilirler.

Madde 48 – Büyük garnizonlarda (Tümen ve eşidi askeri kurumlar ile daha büyük kıta ve kurumların bulunduğu yerlerde) garnizon kumandanları, oradaki kıta kumandanları rütbece kendisinden sonra gelen birine garnizon kumandanlığını devredebilir.

Madde 49 – Garnizon kumandanları garnizona ait her türlü hususatta mıntikasında bulundukları tümen, kolordu ve ordu (Deniz ve Havada eşidi) kumandanlıklarına bağlıdır.

Madde 50 –Yukardaki maddelerde belirtilen hükümler dışında veya istisnaihaller karşısında garnizon kumandanlığı görevinin hangi kıta kumandanı veya kurum amiri tarafından yapılacağı Milli Savunma Bakanlığınca düzenlenir.⁹

E) KIŞLALARDA, KONAK VE ORDUGAHLARDA KUMANDANLIK

Madde 51 – Kışla: Askerin barındırıldığı ve hizmet gördüğü tek bir bina veya toplu halde bulunan muhtelif binalar ile bunların müştemilatından olan diğer binalar ve arazidir.

(Değişik ikinci fıkra: 18/6/2003-4902/11 md.) Karargâh ve askerî kurumlar ile Deniz Kuvvetleri (Sahil Güvenlik dahil) teşkilâtında bulunan gemiler gibi askerî tesisler de kışla olarak mütalâa edilir.

Konak: Askerlerin hazar ve seferde muvakkat bir zaman için meskün yerlerde yerleşmesidir.

Ordugah: Askerlerin muvakkat bir zaman için açıkta çadır veya baraka ve zeminliklerde yerleştirildiği sahaya denir.

Madde 52 – Müstakil olarak bir kışla, konak veya ordugahta bulunan bir kıta veya askeri kurumun kumandan veya amiri aynı zamanda bu yerlerin kışla, konak veya ordugah kumandanıdır.

⁹ 18/2/2021 tarihli ve 7281 sayılı Kanunun 42 nci maddesiyle, bu fıkarda yer alan “Genelkurmay Başkanlığınca” ibaresi “Milli Savunma Bakanlığınca” şeklinde değiştirilmiştir.

Muhtelif birlik ve kurumların bir arada bulunduğu kışla, konak ve ordugahlarda kumandanlık en büyük rütbeli kumandan veya amire aittir.

Madde 53 – Her kışlada kışla binaları ve teşhizatının daima iyi bir halde bulunmasını temin etmekle görevli bir subay veya astsubay bulunur. Buna kışla subayı denilir. Bu vazifenin kimin tarafından yapılacağı kadrolarda ve talimatlarda gösterilmemişse kışla kumandanı, emrindeki subay veya astsubaylardan birine bu görevi verir.

Madde 54 – Tümen (Dahil) daha yukarı kıta kumandanları ve eşidi kurum amirleri kışla kumandanlığı görevini rütbece kendisinden sonra gelen birine devredebilir.

F) YOKLAMALAR

Madde 55 – İnsan ve hayvan mevcutlarını anlamak, bunlardan ve silah, malzeme ve eşyada bir vukuat olup olmadığı haberini almak maksadı ile kıta, karargah ve kurumlarda biri sabah, diğeri akşam, üçüncüsü de gece olmak üzere günde üç defa yoklama yapılır.

Yoklamaların şekli ve yapılış tarzı talimatnamede gösterilir.

Madde 56 – Kati bir lüzum görülürse, muayyen yoklamalardan başka kışla kumandanı tarafından verilecek emir üzerine de yoklama yapılabilir.

Önleme araması

Madde 56/A- (Ek: 25/7/2018-7145/2 md.)

Tehlikenin veya suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla usulüne göre verilmiş sulh ceza hâkimi kararı veya bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde yirmi dört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulması şartıyla askeri birlik komutanının veya askeri kurum amirinin ya da hukuk hizmetleri başkanı veya birim amirinin yazılı emri (**İptal ibare: Anayasa Mahkemesi'nin 30/6/2022 tarihli ve E.: 2018/137, K.: 2022/86 sayılı Kararı ile.**) üzerine, askerî mahallerde özel kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla kişilerin üstü, araçları, özel kâğıtları ve eşyası aranır, gerekli tedbirler alınır, suç delilleri koruma altına alınarak 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre gerekli işlemler yapılır.¹⁰

Arama talep yazısında, arama için makul sebeplerin oluştuğunun gerekçeleriyle birlikte gösterilmesi gerekir. Arama kararında veya emrinde; aramanın sebebi, konusu ve kapsamı ile yapılacağı yer, zaman ve geçerli olacağı süre belirtilir.

¹⁰ 12/6/2024 tarihli ve 7517 sayılı Kanunun 5 nci maddesiyle bu fıkra "sulh ceza hakimi kararı" ibaresinden sonra gelmek üzere "veya bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde yirmi dört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulması şartıyla askeri birlik komutanının veya askeri kurum amirinin ya da hukuk hizmetleri başkanı veya birim amirinin yazılı emri" ibaresi eklenmiştir.

Aramanın sonucu, arama kararı veya emri veren merci ya da makama bir tutanakla bildirilir.

Konutta ve yerleşim yerinde ve eklentilerinde önleme araması yapılamaz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Milli Savunma Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

Askerî mahallerde kontrol

Madde 56/B- (Ek: 25/7/2018-7145/2 md.)

Özel kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla, asker kişiler dâhil askerî mahallere girmek veya çıkmak isteyenler duyarlı kapıdan geçmek zorundadır. Bu kişilerin üstleri, duyarlı kapının ikaz vermesi hâlinde, metal dedektörle kontrol edilir; eşyaları teknik cihazlardan ve güvenlik sistemlerinden geçirilir; aracı, teknik cihazlarla, **(İptal ibare: Anayasa Mahkemesi'nin 30/6/2022 tarihli ve E.: 2018/137, K.: 2022/86 sayılı Kararı ile.)** kontrol edilir. Şüphe hâlinde veya bu cihazların bulunmadığı yerlerde, herhangi bir emir veya karar olmasına bakılmaksızın, kontrol elle yapılabilir. Teknik cihazların ikazının sürmesi hâlinde, bu kişiler ancak elle kontrolü kabul ettikleri takdirde askerî mahallere girebilirler.¹¹

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Milli Savunma Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

G) SAĞLIK İŞLERİ¹²

(...)¹²

Madde 57 – (Değişik: 22/1/2015-6586/20 md.)

Türk Silâhlı Kuvvetleri sağlık işlerinde, askerlerin fizik ve moral durumlarının takibi ile koruyucu ve askerî sağlık hizmetlerinin yürütülmesi esastır. 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu hükümleri saklıdır.

Bu hizmetin yerine getirilmesinden kıta komutanları, karargâh veya askerî kurum amirleri ile bunların tabipleri sorumludur.

Türk Silâhlı Kuvvetleri sağlık teşkilleriindeki sağlık hizmetleri, harekât ihtiyaçları hariç ulusal sağlık mevzuatında yer alan hizmet standartlarına göre yürütülür.

Madde 58 – (Değişik: 22/1/2015-6586/21 md.)

Türk Silâhlı Kuvvetlerinde koruyucu sağlık hizmetleri kapsamında; çevre sağlığı, kişisel sağlık ve hijyen, ilk yardım, bağışıklama, bulaşıcı hastalıklar ile tütün ve madde kullanımının önlenmesi, iş sağlığı ve güvenliği, okul sağlığı, sağlıklı beslenme, barınma ve

¹¹ Anayasa Mahkemesi'nin 30/6/2022 tarihli ve E.: 2018/137, K.: 2022/86 sayılı Kararı ile bu fıkranın üçüncü ve dördüncü cümleleri, ikinci cümlede yer alan "aracı" ibaresi yönünden iptal edilmiştir.

¹² 22/1/2015 tarihli ve 6586 sayılı Kanunun 110 uncu maddesiyle bu bölümde yer alan "I- Genel", "II- Hastalanan ve ölen er ve erbaşlar", "III- Hastalanan subay, askeri memur, astsubaylar ile emeklileri ve bunların aileleri" alt bölüm başlıkları yürürlükten kaldırılmıştır.

giyinme, fiziksel performans ve etkinliklerin artırılması ile koruyucu sağlık hizmetlerine ilişkin diğer tedbirler alınır.

Askerî sağlık hizmetleri; göreve uyarlık ve elverişlilik kontrolleri ile periyodik veya zorunlu kontrolleri, sağlık raporu kontrolünü, tıbbi tehditlerin önlenmesini ve ortadan kaldırılmasını, tahliye, tedavi, sağlık lojistiği ve askerî sağlığa ilişkin diğer ihtiyaçları kapsar.

Madde 59 – (Değişik: 22/1/2015-6586/22 md.)

Subay, astsubay, uzman jandarma, sivil personel, askerî öğrenciler, erbaş ve erler ile bunların adayları, yönetmelikle belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde sağlık açısından; göreve uyarlık ve elverişlilik ile periyodik veya zorunlu kontrollere ya da sağlık raporu kontrolüne tabi tutulabilir.

(...)¹²

Madde 60 – (Değişik: 22/1/2015-6586/23 md.)

Kıta, karargâh ve askerî kurum tabipleri kadrolarda gösterilir.

Kadroda gösterilen tabip mevcut değilse aynı yerdeki diğer kıta, karargâh veya askerî kurumlarda görevli bir tabip yahut Sağlık Bakanlığı tarafından görevlendirilecek yeterli sayıda tabip kıta, karargâh veya askerî kurum tabibi olarak görevlendirilir. Tabip görevlendirilmesinin mümkün olmadığı hâllerde, en yakın resmî sağlık hizmet sunucusundan ya da Sosyal Güvenlik Kurumu ile sözleşmeli sağlık hizmet sunucularından istifade edilerek sağlık hizmetleri yürütülür.

Madde 61 – (Değişik: 22/1/2015-6586/24 md.)

Subay, astsubay, uzman jandarma ve uzman erbaşlar ile sivil personel, hastalıklarını bizzat veya başka bir vasıta ile amirlerine bildirmeye mecburdurlar. Amirler bunları öncelikle kendi kıta, karargâh ve askerî kurumlarının tabiplerine gönderir. Acil durumlarda 5510 sayılı Kanun hükümleri saklıdır. Birinci basamak ve üst basamaklardaki muayene ve tedavilerin safahat ve sonuçları, bizzat veya başka bir vasıta ile amirlere bildirilir.

Üst basamak sağlık hizmet sunucularına sevk işlemleri ile buralardaki muayene ve tedaviler, 5510 sayılı Kanun esaslarına göre yürütülür.

Personelin askerî veya sivil sağlık teşkilleriindeki muayene ve tedavi sonucunun Türk Silâhlı Kuvvetlerindeki görevlere uyarlık bakımından takibi, gerekiyorsa 59 uncu madde kapsamında kontrolü sağlanmak suretiyle, kıta komutanları, karargâh veya askerî kurum amirleri ile bunların tabipleri tarafından yapılır.

(...)¹²

Madde 62 – (Değişik:22/1/2015-6586/25 md.)

Hastalanan öğrenciler ile erbaş ve erler, hastalıklarını amirlerine derhâl haber vermeye mecburdur. Hasta; vizite zamanında kıta, karargâh veya askerî kurum tabibine, mesai saati

haricinde ise nöbetçi tabibe gösterilir. Hastalar, acil hâllerde, doğrudan en yakın askerî veya sivil sağlık teşkiline gönderilir veya ulusal acil sağlık sisteminden yararlandırılır.

(Ek:12/6/2024-7517/6 md.) 5510 sayılı Kanunun 73 üncü maddesi kapsamında ilave ücret olarak değerlendirilmeyen eşdeğer ilaç fark ücreti ve optik fark ücreti, tıbbi cihaz/malzeme için Sosyal Güvenlik Kurumunca karşılanan tutarın üzerindeki fiyat farkları, Sosyal Güvenlik Kurumunca belli adet ve sürelerde karşılanan sağlık hizmetleri için oluşan fark ücretleri; erbaş ve erlerin genel sağlık sigortalısı sayıldıkları süre içerisinde yönetmelikte belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde ilgisine göre Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı veya Sahil Güvenlik Komutanlığı bütçesinden karşılanır.

Amirler, hastalanmış olmakla birlikte bu durumu bildirmediği tespit edilenleri, muayene ve tedaviye ya da 59 uncu madde kapsamında kontrole göndermeye yetkilidir.

Üst basamak sağlık hizmet sunucularına sevk edilen öğrenciler ile erbaş ve erler, muayene ve tedavilerinin safahat ve sonuçlarını bizzat veya başka bir vasıta ile amirlerine ve kıta, karargâh veya askerî kurum tabibine bildirirler. Muayene ve tedavi sonucunun Türk Silâhlı Kuvvetlerindeki görevlere uyarlık bakımından takibi, gerekiyorsa 59 uncu madde kapsamında kontrolü sağlanmak suretiyle, kıta komutanları, karargâh veya askerî kurum amirleri ile bunların tabipleri tarafından yapılır.

(Değişik:12/6/2024-7517/6 md.) 5510 sayılı Kanunun 88 inci maddesinin beşinci fıkrasının üçüncü cümlesi uyarınca sağlık hizmetlerinden yararlandırılmaya devam edenlerin tedavileri süresince ödenmesi gereken yol ücretleri ve gündelikleri, ilgisine göre Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı veya Sahil Güvenlik Komutanlığının bütçesinden karşılanır.

(Değişik cümle:12/6/2024-7517/6 md.) Terhislerini müteakip beşinci fıkra uyarınca tedavisine devam olunacakların hastanelere sevkleri, yerleşim yerlerindeki veya yerleşim yerlerine en yakın askerlik şubeleri tarafından sağlanır. Bunların kendileri ile sevk edildiği yere bir kimse refakatinde gitmesi resmî tabip raporuyla gerekli görülenlerin refakatçisine; gidiş ve dönüş yol ücreti ile gidiş ve dönüş süresi için gündelik, sevk eden askerlik şubesi tarafından peşin veya avans olarak ödenir. Yol ücretinin ödenmesinde şehirlerarası karayolu toplu taşıma vasıtası ücretleri; gündelikte ise en düşük dereceli devlet memuru gündeliği esas alınır.¹³

Madde 63 – (Değişik: 22/1/2015-6586/26 md.)

Görevli oldukları kıta, karargâh veya askerî kurumun bulunduğu yerden başka bir yerde hastalanan subay, astsubay, uzman jandarma, sivil personel ve askerî öğrenciler ile erbaş ve erler; hastalıklarını, bulunduğu mahaldeki en yakın kıta komutanlığına ya da karargâh veya askerî kurumun amirliğine haber verir. Bu kıta komutanı ya da karargâh veya askerî kurumun amiri, hastaların muayene ve tedavisinin yapılabileceği en yakın askerî veya

¹³ 2/1/2017 tarihli ve 681 sayılı KHK'nin 4 üncü maddesiyle, bu fıkarda yer alan "askerî hastanelere" ibaresi "Sağlık Bakanlığı veya üniversite hastanelerine" şeklinde değiştirilmiş; daha sonra bu hüküm 1/2/2018 tarihli ve 7073 sayılı Kanunun 4 üncü maddesiyle aynen kabul edilerek kanunlaşmıştır.

sivil sağlık hizmet sunucularına sevk edilmesini sağlar ve hastanın kıta, karargâh veya kurumuna ve mahallin garnizon komutanlığına haber verir. Garnizon komutanlığı ya da kıta, karargâh veya askerî kurumun bulunmadığı yerlerde hastalananlar, bulundukları yerdeki sivil sağlık hizmet sunucularına müracaat ederler. Bunlar, durumları ile tedavi safahat ve sonuçlarını amirlerine mümkün olan en kısa sürede bildirirler.

İzindeyken hastalanan subay, astsubay, uzman jandarma, uzman erbaşlar ile sivil personel birinci fıkrada yazılı esaslara tabi olmadan tercihlerine göre askerî veya sivil sağlık hizmet sunucularına müracaat edebilirler. Bunlar, durumları ile tedavi safahat ve sonuçlarını mümkün olan en kısa sürede amirlerine bildirirler. İzindeyken hastalanan uzman erbaşlar hariç erbaş ve erler ile öğrenciler hakkında birinci fıkra hükümleri uygulanır.

Madde 64 – (Değişik: 22/1/2015-6586/27 md.)

Acil vakalarda hasta, en yakın askerî veya sivil sağlık hizmet sunucusuna müracaat eder ve durumunu mümkün olan en kısa sürede amirine bildirir.

Madde 65 – (Değişik: 22/1/2015-6586/28 md.)

Türk Silâhlı Kuvvetleri mensuplarından; genel sağlık sigortalısı sayılmayanlar ile genel sağlık sigortası kapsamındaki sağlık hizmetlerinden bakmakla yükümlü olunan kişi sıfatıyla yararlanması mümkün bulunmayanların muayene ve tedavi masrafları ile tedavilerine bağlı nakil ve sevk giderleri, ilgisine göre Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı veya Sahil Güvenlik Komutanlığı bütçesinden karşılanır.

(Ek fıkra:17/1/2019-7161/6 md.) Teröristle mücadele harekâtı, sınır ötesi harekâtlar, uluslararası barışı destekleme kapsamındaki faaliyetler, üs bölgeleri, radarlar, yüzer birlikler gibi görevli bulunulan yer ya da görev koşulları itibarıyla reçete edilen ilaçların eczanelerden temin edilerek hasta/yaralı personele ulaştırılmasının güç olduğu, ikinci ve üçüncü basamak sağlık teşkilllerine sevklerin emniyetli şekilde ve zamanında yapılamadığı hallerde, askerî birlik/kurum envanterindeki mevcut ilaç ve tıbbi sarf malzemesi personel tedavisinde kullanılabilir. Bu kapsamda kullanılan ilaç ve tıbbi sarf malzemesi için personelden herhangi bir ücret veya katılım payı alınmaz. Bu amaçla kullanılan ilaç ve tıbbi sarf malzemesinin kullanımına ilişkin usul ve esaslar Millî Savunma Bakanlığınca belirlenir.

Madde 66 – (Değişik: 22/1/2015-6586/29 md.)

Subay, astsubay, uzman jandarma, sivil personel ve askerî öğrenciler ile erbaş ve erlerin yurt içinde ve yurt dışında vefatı hâlinde; genel hükümlere göre belirlenecek cenaze giderleri ile cenazenin talep edilen yere nakli ilgisine göre Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı veya Sahil Güvenlik Komutanlığı bütçesinden karşılanır.

Yurt dışında bulunanların eş, üst soy, alt soy, erkek ve kız kardeşleri, evlat edinen ve evlatlık ile üvey çocuklarının ölümleri hâlinde, bunların cenazelerini yurda getirmek için yapılması zorunlu olan giderler de birinci fıkrada yazılı makamlarca ödenir.

Askerlik hizmetini yapmakta iken vefat eden erbaş ve erlerin mezarlarının yapım giderleri, birinci fıkra hükümlerine göre ayrıca ödenir.

Madde 67 – (Değişik: 22/1/2015-6586/30 md.)

Subay, astsubay, uzman jandarma, sivil personel ve askerî öğrenciler ile erbaş ve erler hakkında askerî veya sivil sağlık sunucuları tarafından düzenlenen sağlık raporları neticesinde yapılacak işlemler yönetmelikle belirlenir.

Askerî veya sivil sağlık hizmet sunucuları tarafından düzenlenen raporlar ve diğer sağlık kayıtları, personel ve sağlık bilgi sistemleri ile özlük dosyalarında muhafaza edilir.

Madde 68 – a) (Değişik : 29/7/1998 - 4375/1 md.) Gülhane Askeri Tıp Akademisi Profesörler Kurulu raporu ile yurtiçinde tedavilerinin mümkün olmadığı tespit edilen subay, askeri memur, astsubay, uzman jandarma ve uzman erbaşlar ve bunların eşleri, bakmakla yükümlü bulundukları ana, baba ve aile yardımına müstehak çocukları ile erbaş ve erler tedavi için yurtdışına gönderilirler. Bunların harcırahları ve tedavi giderleri, Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı veya Sahil Güvenlik Komutanlığınca ödenir. Ancak, yukarıda belirtilen rapor, Milli Savunma Bakanlığı veya İçişleri Bakanlığının onayı ile tekemmül eder.

b) (Değişik : 22/11/1990 - 3683/2 md) Sürekli veya geçici görev, tahsil, kurs, staj, dil öğrenimi veya bilgi, görgü ve ihtisaslarını artırmak maksadiyle yurt dışına gönderilen subay, askeri memur ve astsubaylar, hastalanmaları halinde bulundukları mahallerdeki sağlık kurum ve kuruluşlarında muayene ve tedavi olabilirler. Bunların muayene ve tedavi masrafları sağlık kurum veya kuruluşlarından alacakları ve askeri ataşelikler veya konsolosluklarca tasdik edilen faturalara istinaden Milli Savunma Bakanlığı veya Jandarma Genel Komutanlığı veyahut da Sahil Güvenlik Komutanlığı bütçelerinden ödenir. Bunlardan; tüberküloz, kanser, kronik böbrek, akıl hastalıkları, organ nakli ve benzeri uzun süreli tedaviye ihtiyaç gösteren hastalıklara yakalandıkları resmi sağlık kurulu raporu ile belirlenenler hariç olmak üzere, tedavileri ayakta veya meskende yapılanlar için kullanılacak ilaç bedellerinin % 20'si hasta tarafından ödenir. İlaç bedellerine katılma yükümlülüğü, tatbikat ve manevralarda askeri personele, savaş halinde ise askeri personele ve bunların sağlık karnesi alma hakkına sahip olan aile fertlerine uygulanmaz.

c) Dış memleketlerdeki tedavi müddeti iki yılı geçemez. Bu müddet içinde acil haller müstesna raporda gösterilen hastalıktan başka yapılan tedavilerin masrafı ödenmez. Ve bu tedaviler için müddet uzatılmaz.

(Değişik ikinci paragraf: 15/6/2005-5365/1 md.) Tedavi süresi altı ayı geçtiği takdirde ilgili yabancı sağlık kurumundan alınan ve tedavinin devamı zarureti gösteren rapor, dış temsilciliklere Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı veya Sahil Güvenlik Komutanlığına gönderilir. Müteakip altı ayda bir, aynı işlem tekrarlanır.

Madde 69 – (Mülga: 2/1/2017-KHK-681/5 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7073/5 md.)

Madde 70 – (Değişik: 22/1/2015-6586/32 md.)

Yabancı devletlerin silâhlı kuvvetler mensupları ve bunların bakmakla yükümlü oldukları kişiler, 5510 sayılı Kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla, uluslararası antlaşmalar ile taraflar arasındaki ikili anlaşmalarda yer alan hükümler doğrultusunda sağlık hizmetlerinden yararlandırılırlar. **(Mülga ikinci cümle: 2/1/2017-KHK-681/6 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7073/6 md.)(...)**

Madde 70/A – (Ek: 22/1/2015-6586/33 md.; Mülga: 25/7/2016-KHK-669/109 md.; Aynen kabul: 9/11/2016-6756/109 md.)

Madde 70/B – (Ek: 22/1/2015-6586/33 md.)

Kıta, karargâh ve askerî kurumlarda; sağlığa uygun ve temiz olan içme ve kullanma suları ile muayenesi yapılarak temin edilen güvenilir gıda maddeleri tüketime sunulur.

İçme ve kullanma suları ile gıda maddelerinin temininden tüketimine kadar alınacak gıda ve su güvenlik tedbirleri, Türk Silâhlı Kuvvetleri gıda kontrol teşkilleriince yürütülen kontrol, denetim ve laboratuvar faaliyetleri ile diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar yönetmelik ile belirlenir.

H) HAYVANLARA AİT BAKIM VE HİZMETLER

Madde 71 – (Değişik: 22/1/2015-6586/34 md.)

Hayvanların bakımı, barındırılması, beslenmesi, sağlığı ve eğitimi nizamla uygun olarak yerine getirilir.

Madde 72 – (Değişik: 22/1/2015-6586/35 md.)

Hastalanan hayvanlar derhâl kıta, karargâh, kurum veya garnizonda görevli Türk Silâhlı Kuvvetleri mensubu veteriner hekime bildirilir.

Türk Silâhlı Kuvvetleri mensubu veteriner hekim veya yeterli tedavi ünitesi bulunmayan yerlerde hasta hayvanların muayene ve tedavisi sırasıyla; bölgedeki askerî hayvan klinikleri, kamu veya üniversite veteriner hekimleri veya hayvan hastaneleri tarafından yapılır. Bu da yoksa muayene ve tedavi hizmeti temin edilebilir. Bunların yem, tedavi, yer ve malzeme giderleri ilgisine göre Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı veya Sahil Güvenlik Komutanlığı bütçelerinden karşılanır.

Madde 73 – (Değişik: 22/1/2015-6586/36 md.)

Görev yapabilirlik yeteneklerini kaybeden hizmet hayvanlarının yeniden sahiplenme yapılncaya kadar geçen süredeki bakımı ve refahı ile ilgili yem, tedavi, yer ve malzeme giderleri ilgisine göre Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı veya Sahil Güvenlik Komutanlığı bütçelerinden karşılanır.

İ) RÜTBE SAHİPLERİNİN VAZİFELERİ

Madde 74 – Hangi rütbe sahibinin hangi birlik ve askeri kurumda ne gibi vazife alacağı kadrolarda tesbit edilir.

Madde 75 – Her rütbe sahibi, kanunların, nizamların ve amirlerin kendisine tahmil ettiği bütün hizmet ve vazifeleri öğrenmeye, vazifeli olduğu yerlerde öğretmeye ve bu hizmet ve vazifeleri eksiksiz yapmaya ve takibederek yaptırmaya ve daima ve her yerde disiplini tesis ve muhafazaya ve maiyetini yetiştirmeye ve astın şahsi teşebbüsünü inkişaf ettirmeye ve kendisine teslim olunan silah, araç, gereç ve sair bütün askeri eşyayı, yapıları ve ağaçları ve hayvanatı korumaya memur ve mecburdur.

Her rütbe sahibinin bu maddeye göre vazifeleri de talimatname ile gösterilir.

J) ASKERLİKTE NÖBET HİZMETLERİ

I - Genel

Madde 76 – Nöbet; askerlikteki müşterek hizmetlerin yapılmasını ve devamını sağlamak maksadı ile bu hizmetlerin belli bir sıra ve süre ile subay, askeri memur, astsubay, askeri öğrenci, erbaş ve erler ile Silahlı Kuvvetler Teşkilatı içinde vazifeli olan bilümum sivil şahıslar tarafından yapılmasıdır.

Nöbetçi: Nöbet hizmetinin yapılması için görevlendirilen şahıstır.

Madde 77 – Kıtalarda, karargahlarda ve askeri kurumlarda nöbet hizmetine tabi tutulacak personelin kimler olacağı, nöbet hizmetlerinin yapılış tarzı ile şekli ve nöbetçilere ait vazifeler talimatname ile tayin ve tesbit olunur.

II - Karakol, karakol nöbetçisi ve devriye

Madde 78 – a) Karakol: Hazarda ve seferde emniyet, muhafaza disiplin ve gözetleme maksatları ile konulan ve bir amir emrinde bulunan silahlı bir kısım askerdir.

b) Karakol nöbetçisi: Aynı maksatlarla bir karakoldan veya her hangi bir suretle çıkarılan ve bir yere konulan ve belli bir talimatı ve mıntakası bulunan silahlı tek veya çift er veya erbaşlardır.

c) Devriye: Hazar ve seferde aynı maksatlarla muayyen bir mıntakada gezerek vazife gören çift veya daha ziyade silahlı askerdir.

Madde 79 – a) Her bir askeri kıta ve kıtası bulunan karargah ve askeri kurumlar nerede bulunursa bulunsun subay veya astsubay kumandasında bir nizam karakolu çıkarmaya mecburdurlar.

Bu nizam karakolunun vazifesi yakın emniyet, gözetleme, muhafaza ve disiplindir. Bunun kuvveti çıkaracağı devriye ve karakol nöbetçilerinin adedine göre hesab olunur.

Uzak emniyet ileri karakollara aittir.

Nizam karakol personeli seferi teçhizatlı ve silahlı bulunur.

b) Eğer bir kışlada, konakta veya ordugahta başka başka sınıflardan birlikler bulunuyorsa nizam karakol vazifesi kumandanın tertibi üzerine münavebe ile yapılır.

Kıtası olmıyan karargah ve askeri kurumların karakol nöbetçi ve devriyeleri o mevkideki en yakın nizam karakolundan temin olunur.

III - Karakol, karakol nöbetçisi ve devriyelerin muvakkat yakalama yetkileri

Madde 80 – Karakol hizmetinde bulunan subay, astsubay, erbaş ve erler ile karakol nöbetçi ve devriyeleri kendi mıntakaları dahilinde asker ve sivil her şahsı aşağıda gösterilen hallerde muvakketen yakalayabilirler:

a) Adli takibat maksadı ile: Bir cürüm işlerken veya bir cürmü işledikten sonra kovalanırken her şahsı,

b) Muhafaza ve emniyet maksadı ile:

1. Kendi muhafazaları altına tevdi edilmiş olan insanlarla eşyanın himayesi için muvakketen yakalanması zaruri görülen şahsı.

2. Karakola, karakol nöbetçisine ve devriyelere karşı tecavüz eden veya müessir fiil yapan, hakaret eden bir şahsın bu fiillere devamının men'i ancak muvakkat yakalanması ile kabil olduğu takdirde bu şahsı.

c) Disiplin maksadı ile: İzinsiz kıtası haricinde rastlanan veyahut himayesi için yakalanması lüzumlu görülen askerleri.

Madde 81 – Karakol, karakol nöbetçileri ve devriyeler 80 inci maddede zikre edilen hallerde karakol amirinin ve bağlı bulundukları kıta, karargah ve askeri kurumun nöbetçi amirinin emri ile de askeri ve sivil şahısları muvakkaten yakalarlar.

Madde 82 – Muvakkat yakalamak, şahsın vücudu üzerine el koymak veya silahla dokunmak ve muvakkat yakalandığının kendisine söylenmesi ile yapılır.

Muvakkat yakalanan kaçmaya teşebbüs ettiği takdirde silah kullanılacağı hemen bildirilir. Ve üzerinden silah vesair aletler de alınır.

Muvakkat yakalananlar adli takibatı mucip bir sebep varsa yetkili askeri veya adli makamlara teslim olunur. Aksi takdirde nihayet muvakkat yakalandığının ertesi günü serbest bırakılır.

K) HAZIR KITA

Madde 83 – Hal ve vaziyetin icabettirdiği zamanlarda her kışla konak ve ordugah da derhal kullanılmak üzere ayrıca bir hazır kıta bulundurulur.

Bunun kuvveti ve çıkarılacağı zamanlar talimatnamede zikredilen esaslar dahilinde düzenlenir.

Madde 84 – Hazır kıta gece dahi seferi teçhizatlı silahlı ve giyimli olarak harekete hazır bulunur. Bu kıtanın nöbetle uyku uyuyup uyuyamayacağı çıkaran kumandanca emredilir.

Madde 85 – Fevkalade hallerde bütün kuvvet dahi hazır kıta halinde bulundurulur.

L) ASAYİŞİN TEMİNİ İÇİN ASKERİN NASIL KULLANILACAĞI VE ÖRFİ İDARE

Madde 86 – Asayiş temin için Silahlı Kuvvetlerin nasıl kullanılacağı ve örfi idare ilanı halinde askerlerin vazife ve salahiyetleri hususi kanunlar hükümlerine göre yürütülür.

M) ASKERLERİN SİLAH KULLANMA YETKİLERİ

Madde 87 – (Değişik : 25/4/1972 - 1582/1 md.)

Askerler karakol, karakol nöbetçisi, devriye, nakliyat muhafazası hizmetlerinde veya asayiş temin için görevlendirildiklerinde aşağıda gösterilen hallerde silah kullanmaya yetkilidirler.

I - Silah kullanmasını gerektiren haller

a) Bu hizmetlerden birini yaparken müessir bir fiil ile taarruza uğranıl dığı veya müeesir bir fiil veya tehlikeli bir tehdit ile bu hizmetlerle yapılmasına mukavemet edildiği takdirde bu taarruz ve mukavemetleri gidermek için,

b) Bir taarruz veya mukavemete hazırlanan ve silahını veya mukavemete elverişli bir aleti bırakmaya davet edildiği halde, bu davete derhal itaat etmiyen veyahut bıraktığı silahı veya aleti tekrar eline almaya davranan veya alan kimseyi itaate zorlamak için,

c) Bu kanunun 80 ve 81 inci maddeleri gereğince muvakkaten yakalanan bir şahsın veyahut muhafaza ve sevki kendisine tevdi edilmiş olan bir tutuklunun veya hükümlünün kaçması veya kaçmaya teşebbüs etmesi ve verilecek dur emrini dinlemediği görüldüğünde başka türlü ele geçirilmesi kabil olmadığı takdirde yakalanması için,

d) Kendi muhafazasına tevdi edilmiş olan insan ve her türlü eşyaya karşı vukubulan taarruzu defetmek için,

e) Bu maddede sayılan görevleri yapan askerlere karşı, sözle yapılan sataşma veya hareketlerin bertaraf edilmesi sırasında mukavemet, taarruz, müessir fiil veya tehlikeli bir tehditle karşılaşıldığında bu halleri gidermek için.

II - Silah kullanma derecesi

Bu maddede yazılı hizmetlerin yapılması sırasında silah kullanılması için başkaca bir çare kalmaması veya zaruret olması şarttır.

1. Şahıs veya topluluk silahsız ise; mukavemet, taarruz, müessir fiil veya tehdidin derecesine göre asayiş hizmeti ile görevli birlik komutanı gerekli uyarmayı yaparak silah kullanılacağını ihtar eder. Bu ihtara itaat edilmezse bunu sağlayacak dereceden başlamak üzere silah kullanılır.

2. Şahıs veya topluluk silahlı veya taarruzun önemli derecede etkili kılacak şekilde aletleri taşıyorsa, silah veya aletlerin bırakılması ihtar olunur. Tecavüz taarruz veya mukavemet buna rağmen devam ederse itaati sağlayacak dereceden başlamak üzere silah kullanılır.

III - Silah kullanma tarzı

1. Silah çeşitlerine göre etkili olabilecek şekilde kullanılır. Önce kesici ve dürtücü silahlar ile ateşli silahlar hedefe tevcih edilir, sonra ateşli silahların dipçik ve kabzaları kullanılır, daha sonra kesici ve dürtücü ve ateşli silahlar bilfiil kullanılır.

2. Silah kullanmak mutlaka ateş etmek değildir. Ateş etmek son çaredir. Önce havaya ihtar ateşi yapılır. Sonra ayağa doğru ateş edilir, mukavemet veya taarruza veyahut tehlikeli bir tehdide varan mukavemet hali devam ederse, hedef gözetilmeksizin ateş edilir.

IV - Ateş emri ve kendiliğinden ateş etmek

1. Ateş etmek bilhassa bunun için emir verilmiş olmasına bağlıdır.

2. Ateş emri verilmemiş olsa dahi her asker silahını kullanabilir. Ancak silahını kullanılacağı zamanın ve kullanma derece ve tarzının tayini her olayın cereyan ettiği haller ve şartlar göz önünde tutularak silahını kullanacak asker tarafından bizzat takdir olunur.

V - Ateş emri vermeye yetkili makamlar

1. Bu maddede yazılı görevleri yapmak için birliğe görev veren üst komutan olay yerinde bulunuyorsa sözle ateş emri vermeye yetkilidir. Komutan, bu emri yazı ile teyit eder.

2. Asayişe memur edilen kuvvetlerin olay yerinde bulunan birlik komutanı veya asayişe memur edilen birliğin parçalarına komuta eden en küçük komutan ve amirler dahi önceden emir verilmemiş olsa bile sözle ateş emri vermeye yetkilidir.

VI - Sorumluluk

Her olayın cereyan ettiği haller ve şartlar göz önünde tutulmak kaydıyla bu madde hükümlerine göre silahını kullanan askere ve silah kullanma emrini veren birlik komutanına sorumluluk yüklenemez.

VII - Soruşturma usulü ve adli yardım

(Ek : 22/11/1990 - 3683/5 md.) Silah kullanmak zorunda kalan asker kişiler hakkında, hazırlık soruşturması Askeri Savcı, Cumhuriyet Savcısı veya yardımcıları

tarafından yapılır. Haklarında dava açılan sanık asker kişiler duruşmadan varestede tutulabilir. Olayın mahiyetine ve kusurun derecesine göre sanığın mensup olduğu Bakanlıkça durumu uygun görülenlerin vekalet verdiği avukatın ücreti, bu bakanlıkların bütçesine konulacak ödenekten karşılanır. Avukat tutma ve avukatlık ücretinin ödeme usul ve esasları, Milli Savunma ve İçişleri bakanlıklarınca bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Madde 88 – (Değişik : 25/4/1972 - 1582/1 md.)

Silah kullanma yetkisini haiz bulunan her asker veya silah kullanma emrini vermeye yetkili her komutan kanunun tayin etmiş olduğu müsaadeleri yerinde ve zamanında kullanmaz veya silahlarından tamamiyle istifade etmezse fiilin mahiyetine göre cezalandırılır.

Madde 89 – 87 nci maddede gösterilen hallerden başka hizmete ait bir vazifeyi yaparken maruz kaldığı bir mukavemeti bertaraf etmek veyahut askere veya askeri eşyaya karşı yapılan bir tecavüze karşı koymak için silah kullanmak zarureti hasıl olursa, her asker silah kullanmaya salahiyyetli ve vazifelidir.

Madde 90 – 87 ve 89 uncu maddelerde gösterilen hallerden başka her asker meşru müdafaa halinde silah kullanmaya salahiyyettardır.

N) ASKERİ İNZİBAT KUVVETLERİNİN VAZİFE, TEŞKİL VE YETKİLERİ

Madde 91 – a) Garnizonlarda askeri disiplinin muhafazası, önleyici zabıta ve adliye vazifeleri ile askeri trafik vazifeleri garnizon kumandanlarına aittir.

Garnizon kumandanları yukarıda gösterilen vazifeleri merkez kumandanlıkları marifetiyle yürütür.

Merkez kumandanlıkları; büyük garnizonlarda kadrolarla tesbit ve teşkil olunur. Diğer garnizonlarda garnizon kumandanları rütbece kendisinden bir veya nihayet iki derece ast olan bir subayı merkez kumandanı olarak tayin ve tadviz edebilir. Merkez kumandanlığı teşkiline lüzum görülmeyen küçük garnizonlarda buna ait vazifeler, garnizon kumandanı tarafından tayin edilecek bir inzıbat subayı veya astsubayı buna da imkan olmıyan hallerde bizzat garnizon kumandanı tarafından yapılır.

b) Merkez kumandanlığı kadro ile tesbit ve teşkil edilmediği ahvalde; garnizon dahilindeki kıta ve askeri müesseselerin miktarı, şehrin genişliği ve vazifelerin ehemmiyeti gözönüne alınarak kafi miktarda subay, astsubay, erbaş ve erler merkez kumandanı veya inzıbat subayı veya astsubayın emrine verilir ve bunlara inzıbat kuvveti denilir.

Askeri inzıbat kuvveti mensupları Silahlı Kuvvetler Kıyafet Kararnamesinde tesbit edilen hususi işareti taşırlar.

Madde 92 – a) Askeri inzibat erbaş ve erleri vazife esnasında diğer erbaş ve erlere karşı karakol sıfatını ve karakolların kanuni salâhiyet ve mesuliyetlerini haizdirler.

b) (**Değişik: 28/5/2003-4861/18 md.**) Fakülte ve yüksek okul öğrencileri ile harp okulu öğrencilerine subaylar gibi; (...) ¹⁴ astsubay meslek yüksek okulu öğrencileri ile astsubay nasbedilmek üzere temel askerlik eğitime tâbi tutulanlara astsubaylar gibi muamele olunur.

c) Subay ve askerî memurlarla astsubaylar hakkında askerî inzibat vazifeleri; ancak üst veya kendi rütbelerindeki inzibat subay ve astsubayları tarafından yapılabilir.

O mahalde salâhiyetli bir inzibat subayı veya astsubayı mevcut değilse vakaya şahit olan üst veya aynı rütbedeki her subay, askerî memur veya astsubay müdahaleye ve inzibat vazifesini ifaya mecburdur.

Ancak ağır cezayı müstelzim meşhûr cürüm halinde subayları, askerî memurları ve astsubayları dahi yakalamaya askerî inzibatlar, polisler, jandarmalar ve herkes mezundur.

Bu takdirde dahi suçlu askerler duruma göre ya salâhiyetli askerî inzibat memuru gelinceye kadar vaka mahallinde tutulur veya en yakın askerî inzibat karakoluna, yoksa askerî makamlara teslim edilir. Bundan sonra yapılacak hazırlık tahkikatında salâhiyetli inzibat memuru veya mevcut askerî makamın tayin edeceği bir subay bulunur.

(**Ek fıkra: 24/11/2016-6763/6 md.**) Suçun 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar ile 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlardan olması durumunda, dördüncü fıkra hükümleri uygulanmaz ve yakalanan kişi Cumhuriyet savcısının talimatı ile adli kolluk görevlilerine teslim edilir.

Madde 93 – Üniformalı veya sivil elbiseli subay, askerî memur ve astsubaylar ağır cezalı cürümler dışındaki suçları işledikleri takdirde polis veya jandarma kuvvetleri tarafından en yakın askerî makama veya inzibat karakoluna davet edilir. Askerî şahıs bu daveti kabule mecburdur.

Bu şahıslara ait hazırlık tahkikatı bizzat C. Müddeiumumileri veya salâhiyetli askerî adli hakimler tarafından yürütülür ve tahkikat tamamlanıncaya kadar askerî makamlarca nezaret altında tutulurlar. (**Ek cümle: 24/11/2016-6763/7 md.**) Suçun Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar ile Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlardan olması durumunda, kişi Cumhuriyet savcısının talimatı ile adli kolluk görevlilerine teslim edilir.

Madde 94 – Her hangi bir vakada askerî inzibatların kuvveti kâfi gelmediği takdirde en yakın askerî kıtadan asker celbolunur. Acele ve tehirinde tehlike melhuz olan hallerde en yakın polis ve jandarma kuvvetlerine de müracaat olunur. Askerî inzibatlar tarafından vaki

¹⁴ 2/1/2017 tarihli ve 681 sayılı KHK'nin 7 nci maddesiyle, bu fıkrafta yer alan “astsubay hazırlama ve” ibaresi yürürlükten kaldırılmış; daha sonra bu hüküm 1/2/2018 tarihli ve 7073 sayılı Kanunun 7 nci maddesiyle aynen kabul edilerek kanunlaşmıştır.

olacak yardım talepleri üzerine polis ve jandarmalar tarafından yardımda bulunulacağı gibi polis ve jandarmalar tarafından vaki olacak yardım talepleri de askeri inzibatlarca yerine getirilir.

Madde 95 – İnzibat er ve erbaşları diğer er ve erbaşlara, inzibat subay ve astsubayları aynı veya ast rütbedeki bütün subay, askeri memur ve astsubaylarla er ve erbaşlara ve bütün askeri inzibatlar sivil şahıslara karşı aşağıda gösterilen hallerde muvakkat yakalama yetkisini haizdir.

- a) Bu kanunun 80 inci maddesinde gösterilen hallerde,
- b) Askeri disiplini bozan hallerde,
- c) Adli bir vazifenin yerine getirilmesi hallerinde,
- d) Vazifelerini ifa esnasında veya vazifelerinden dolayı tecavüz veya hakarete maruz kaldıkları takdirde;

Yukarıdaki hallerde muvakkat yakalananlar hakkında da bu kanunun 82 inci maddesi son fıkrası hükmü gereğince işlem yapılır.

Madde 96 – Askeri inzibatlar vazifeli bulundukları zamanda bu kanunun 87, 88 ve 89 uncu maddelerinde (Ve her türlü ahvalde de 90 ıncı maddesinde) zikredilen silah kullanma yetkilerini haizdirler.

Madde 97 – Askeri inzibatların askeri disiplini muhafaza, önleyici zabıta ve adliye vazifeleri ile askeri trafik vazifeleri talimatname ve talimatlarla gösterilir.

O) SOSYAL HİZMETLER

I -Orduvevleri, askerî gazinolar, kışla gazinoları veya vardiya yatakhaneleri ile diğer tesisler¹⁵

Madde 98 – (Değişik : 11/2/2014-6519/11 md.)

Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin sosyal ve moral ihtiyaçlarını karşılamak, dayanışmayı artırmak, mesleki, sosyal gelişmelerini mümkün kılacak imkânları hazırlamak maksadıyla ve Milli Savunma Bakanlığının izni ile;¹⁶

- a) Orduevi ve bağlı şubeler,
- b) Askerî gazinolar, kışla gazinoları ve vardiya yatakhaneleri, kurulabilir.

Orduevi ve bağlı şubeler ile askerî gazinolar, kışla gazinoları ve vardiya yatakhanelerinin kadro, kuruluş, idare, yapılacak denetleme ve işletme şekilleri, verilecek

¹⁵ 11/2/2014 tarihli ve 6519 sayılı Kanunun 11 inci maddesiyle bu maddenin başlığı “Ordu pazarları” iken metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

¹⁶ 18/2/2021 tarihli ve 7281 sayılı Kanunun 42 nci maddesiyle, bu fıkarda yer alan “Genelkurmay Başkanlığının” ibaresi “Milli Savunma Bakanlığının” şeklinde değiştirilmiştir.

hizmetler, üye aidatı ve kart ücreti alınmasına ilişkin usul ve esaslar, ihtiyaçların tespit ve temini ile elde edilen gelirlerin harcanacağı yerler ve diğer hususlar Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine yönetmelik ile belirlenir.

Orduevi ve bağlısı şubeler, askerî gazinolar, kışla gazinoları ve vardiya yatakhanelerinin yılı merkezî yönetim bütçe kanunu ile belirlenen giderleri genel bütçeden karşılanabilir.

II - Özel, yerel veya kış eğitim merkezleri¹⁷

Madde 99 – (Değişik : 11/2/2014-6519/12 md.)

Belirli zamanlarda özel askerî eğitimlerin yapılması, personelin moral ve motivasyonuna katkı sağlanması maksadıyla Milli Savunma Bakanlığının izni ile özel, yerel veya kış eğitim merkezleri kurulabilir.¹⁸

Bu tesislerin işletilmesi ve diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

Özel, yerel veya kış eğitim merkezlerinin yılı merkezî yönetim bütçe kanunu ile belirlenen giderleri genel bütçeden karşılanabilir.

Madde 100 – Ordu evleri, askeri gazinoları ve kışla gazinoları askeri bina olup askeri mahal vasf ve mahiyetini haizdir.

Madde 101 – (Değişik : 11/2/2014-6519/13 md.)

Orduevleri, askerî gazinolar, kışla gazinoları ve vardiya yatakhaneleri ile özel, yerel ve kış eğitim merkezlerinin gelirleri;

- a) İşletme gelirlerinden,
 - b) Kira gelirlerinden,
 - c) Üye aidatlarından,
 - d) Bağış ve kart ücretlerinden,
 - e) Diğer orduevi, askerî gazino, kışla gazinoları ve vardiya yatakhaneleri ile özel, yerel ve kış eğitim merkezlerinin gelir ve sermayelerinden yetkili komutanlığın izni ile yapılacak aktarımlardan,
 - f) Sergi, fuar, promosyon, reklam ve diğer gelirlerden,
 - g) Yukarıda sayılan gelirlerden elde edilecek faiz gelirlerinden,
- oluşur.

Orduevleri, askerî gazinolar, kışla gazinoları ve vardiya yatakhaneleri ile özel, yerel veya kış eğitim merkezlerinin sermayeleri birinci fıkrada belirtilenlere ilave olarak Millî

¹⁷ 11/2/2014 tarihli ve 6519 sayılı Kanunun 12 nci maddesiyle bu maddenin başlığı “Ordu evleri ve askeri gazinolar” iken metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

¹⁸ 18/2/2021 tarihli ve 7281 sayılı Kanunun 42 nci maddesiyle, bu fıkra da yer alan “Genelkurmay Başkanlığının” ibaresi “Millî Savunma Bakanlığının” şeklinde değiştirilmiştir.

Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı bütçelerine konulacak ödeneklerden oluşur.

Madde 102 – (Değişik : 11/2/2014-6519/14 md.)

Milli Savunma Bakanlığının izni ile lüzum ve ihtiyaç görülen yerlerde, rehabilitasyon merkezleri, gazi uyum evleri ve refakatçi misafirhaneleri ile kreş, gündüz bakımevleri ve özel bakım merkezleri açılıp işletilebilir.¹⁹

Bu tesislerin işletilmesi ve diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

Madde 103 – (Değişik : 11/2/2014-6519/15 md.)

Orduevleri, askerî gazinolar, kışla gazinoları, askerî müzeler ve vardiya yatakhaneleri ile özel, yerel ve kış eğitim merkezlerinde, özel bir ihtisas gerektiren hizmetlerin; personel yetersizliği veya maliyeti nedeniyle verilememesi durumunda bu hizmetler, hizmet alımı veya kiralama yoluyla dışarıdan karşılanabilir. Aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olması hâlinde mal ve hizmet alımları birlikte yapılabilir.

Bu tesislerin kiraya verilmesi, işletilmesi, işlettirilmesi, mal ve hizmet alımı işlemleri tesis müdürlüklerince yerine getirilir. Bu şekilde elde edilen gelirler, genel bütçe gelirleri ile ilişkilendirilmeksizin tesis gelirlerine dâhil edilir.

Tesislerin kiraya verilmesi, mal ve hizmet alımı sonucu sağlanan gelirlerin dağıtım yerleri, oranları ve kullanılması, yapılacak denetlemeler ve diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine yönetmelik ile belirlenir.

Askerî kantinler

Madde 104 – (Değişik : 11/2/2014-6519/16 md.)

Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin dayanıklı tüketim malları hariç zaruri ihtiyaçlarının daha ucuz ve kolaylıkla sağlanmasını temin maksadıyla her kışlada kantin kurulabilir. İhtiyaç hâlinde bu kantinlerin kışla içinde veya dışında şubeleri açılabilir.

Askerî kantinlerin tamamı, bir kısmı, bazı şubeleri veya reyonları kiraya verilebilir ya da üçüncü şahıslara işlettirilebilir. Özel bir ihtisas gerektiren hizmetlerin personel yetersizliği veya maliyeti nedeniyle verilememesi durumunda bu hizmetler, hizmet alımı yoluyla da dışarıdan karşılanabilir. Aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olması hâlinde mal ve hizmet alımları birlikte yapılabilir.

Askerî kantinlerin işletilmesi, işlettirilmesi veya kiraya verilmesi kışla komutanlıklarınca yerine getirilir. Bu şekilde elde edilen gelirler, genel bütçe gelirleri ile ilişkilendirilmeksizin kantin gelirlerine dâhil edilir.

¹⁹ 18/2/2021 tarihli ve 7281 sayılı Kanunun 42 nci maddesiyle, bu fıkarda yer alan “Genelkurmay Başkanlığının” ibaresi “Milli Savunma Bakanlığının” şeklinde değiştirilmiştir.

(Ek fıkra:18/2/2021-7281/5 md.) Kiraya verilen veya üçüncü şahıslara işlettirilen kısımları hariç olmak üzere askerî kantinlerin elektrik, su ve yakacak giderleri genel bütçeden karşılanır.

Kantinlerin; teşkili, idaresi, işletilmesi ve kontrol şekilleri, gelirleri ve gelirlerinin harcanması, işletilmesi, işlettirilmesi veya kiraya verilmesinden sağlanan gelirlerin dağıtım yerleri ve oranlarına ilişkin usul ve esaslar ile yapılacak denetlemelere ilişkin hususlar Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine yönetmelik ile belirlenir.

III - Askerî müzeler²⁰

Madde 105 – (Değişik : 11/2/2014-6519/17 md.)

Türk Silâhlı Kuvvetlerinin sosyal, tarihi ve teknik gelişimini dönemlere göre yansıtmak, dünya tarihindeki etkinliğini, kahramanlığını, yerine getirdiği görevlerini sergileyerek; Türk Milletinin millî birlik ve beraberlik duygularını geliştirmek, kendi sahasındaki tarih ve askerlik ile ilgili bilimsel araştırmalar ve incelemeler için bir ortam hazırlamak, bu hususları belgeleyen kültür varlıklarının korunmasını, saklanmasını, sergilenmesini sağlamak amacı ile 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununa göre askerî müzeler kurulur.

Askerî müzelerden elde edilen gelirler, bu yerlerin yenilenmesine ve yeniden inşasına veya idamesi ile modern hâle getirilmesine ve kitaplıkların tesis ve zenginleştirilmesine sarf olunur.

IV - Muafiyet ve istisnalar²¹

Madde 106 – (Değişik : 11/2/2014-6519/18 md.)

Bu Kanun kapsamında Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından kuruluş amaçlarına göre işletilen orduvehi ve bağlı şubeleri, askerî gazinolar, kışla gazinoları, vardiya yatakhaneleri ve bunların müştemilatı, özel, yerel ve kış eğitim merkezleri, askerî kantinler ve askerî müzeler kurumlar vergisinden muaftır. Bu muafiyet, 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca yapılacak vergi kesintilerini kapsamaz.

Bu maddede sayılan tesisler emlak vergisinden, bu tesislerin mal ve hizmet alımları nedeniyle düzenlediği ödemeye ilişkin kâğıtlar damga vergisinden istisnadır.

V - Hazine payı²²

Madde 107 – (Değişik : 11/2/2014-6519/19 md.)

²⁰ 11/2/2014 tarihli ve 6519 sayılı Kanunun 17 nci maddesiyle bu maddenin başlığı “Dinlenme kampları ve karşılama ekipleri” iken metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

²¹ 11/2/2014 tarihli ve 6519 sayılı Kanunun 18 inci maddesiyle bu maddenin başlığı “Askeri kantinler” iken metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

²² 11/2/2014 tarihli ve 6519 sayılı Kanunun 19 uncu maddesiyle bu maddenin başlığı “Bakım ve onarım tesislerinden istifade” iken metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

Orduevi ve bağılı şubeler ile özel, yerel veya kış eğitim merkezleri ve kışla dışındaki askerî kantinlerin aylık gayrisafi hasılatının %1'i ile askerî müzelerin kültür sitesi aylık gayrisafi hasılatının %1'i en geç takip eden ayın 20'sine kadar genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere ilgili muhasebe birimine yatırılır. Bu oranı, sayılan tesislerin faaliyet türleri itibarıyla topluca veya ayrı ayrı ya da her bir tesis için ayrı ayrı sifra kadar indirmeye Maliye Bakanı yetkilidir.

VI - Askeri nakil vasıtalarından istifade

Madde 108 – Subay, askeri memur ve astsubaylar ile aileleri aşağıdaki hallerde askeri kara ve deniz nakil vasıtalarından faydalanabilirler:

- a) Mesaiye geliş ve gidiş için ihdas edilecek servis vasıtalarından,
- b) Şehir içi ev eşyası ve mahrukat nakline tahsis edilecek vasıtalarından,
- c) Uzak garnizonlarda oturanların kendileri ve ailelerinin şehirle irtibatlarının temini ve çocuklarının okula götürülüp getirilmesi için ihdas edilecek servis vasıtalarından,
- d) Umumi vasıtaların işlemediği garnizon ve kıtalara tayin edilen subay, askeri memur ve astsubayların zati esyaları ile ailesi efradı ve kendisi umumi vasıtanın en son gittiği yerden vazife mahalline kadar askeri vasıta ile götürülür ve getirilir.

e) (**Ek: 23/6/1976-2016/1 md.**) Acilen sevki gereken hasta ve cenaze nakilleri için tahsis edilecek vasıtalarından,

(**Ek: 23/6/1976-2016/1 md.**) Savaşta ve olağanüstü hallerde, izinli personel ve hizmetin gerektirdiği diğer işlerde görevlendirilecek personel ile sivil moral ekipleri, hareket bölgesine ve hareketle ilgili diğer garnizonlara gidiş ve dönüşlerinde kara, deniz ve hava ulaştırma araçlarından yararlandırılabilirler.

(**Ek: 23/6/1976-2016/1 md.**) Barışta olağanüstü hallerde, Milli Savunma Bakanının emri ile önemli kişiler veya görev ve hizmetler için hava ulaştırma araçları tahsis edilebilir.²³

Yukarıdaki maksatlar için nakil vasıtalarının tahsisi ve bunlardan istifade şekli talimatname ile tesbit olunur.

VII - Sivil nakil vasıtalarından tenzilatlı istifade

Madde 109 – Subay, askeri memur ve astsubaylar resmi elbiseli oldukları veya sivil elbiseli iken hüviyet kartlarını ibraz ettikleri takdirde Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları ve Denizcilik Bankası nakil vasıtalarında tenzilatlı olarak seyahat ederler.

Erbaş ve erler şehirlerarası seyahatlerde izin belgesi göstermek suretiyle tenzilatlardan faydalanırlar. Şehiriçi seyahatlerde tenzilat için izin belgesi aranmaz.

Sevk muhtırası ile yapılacak seyahatler tam ücrete tabidir.

P) MERASİM

²³ 18/2/2021 tarihli ve 7281 sayılı Kanunun 42 nci maddesiyle, bu fıkarda yer alan “Genelkurmay Başkanının” ibaresi “Milli Savunma Bakanının” şeklinde değiştirilmiştir.

Madde 110 – Askeri merasimler; Askeri Merasim ve Protokol Talimatnamesi esaslarına göre yapılır.

R) HARB ESİRLERİ VE MÜLTECİLER

Madde 111 – Harb esirleri hakkında 6020 ve mülteciler hakkında da 4104 sayılı kanun hükümleri tatbik olunur.

S) TABİİ AFETLERDE YARDIM

Madde 112 – Yer sarsıntısı, yangın, su basması, yer kayması, kaya düşmesi, çığ ve benzeri tabii afetler zuhuruunda 7269 sayılı kanun ve ekleri hükümleri dahilinde hareket olunur.

T) ASKERİ ÖĞRENCİLER

Madde 113 – a) (Değişik: 28/5/2003-4861/19 md.) Astsubay meslek yüksek okulları, fakülte ve yüksek okullar ile harp okullarında okuyan askerî öğrenciler ile astsubay nasbedilmek üzere temel askerlik eğitimine tâbi tutulan adaylar, 1632 sayılı Askerî Ceza Kanunu ve 353 sayılı Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun uygulaması bakımından askerlik yükümlülüğü altına girmiş sayılır ve diğer askerlere uygulanan hükümler bunlara da aynen uygulanır.

b) (Değişik: 28/5/2003-4861/19 md.) Bütün askerî öğrenciler, subaylara; astsubay hazırlama ve astsubay meslek yüksek okulu öğrencileri ile astsubay nasbedilmek üzere temel askerlik eğitimine tâbi tutulan adaylar, aynı zamanda astsubaylara karşı ast durumunda olup, askerî öğrencilerin, belirtilen hallerin dışında, gerek kendi aralarında gerekse erbaş ve erlere karşı astlık ve üstlük ilişkileri yoktur.

c) (Mülga: 25/7/2016-KHK-669/10 md.; Aynen kabul: 9/11/2016-6756/10 md.)

d) Bütün askeri öğrencilerin yalnız kendileri bu kanunun (G) bölümünde belirtilen sağlık işleri ile ilgili hükümlerden ve şehiriçi ve şehirlerarası seyahatten emsali sivil talebeler gibi tenzilatlı tarifeden istifade ederler. (J) bölümünde gösterilen hükümler dahilinde nöbet hizmetlerine sokulabilirler.

Madde 114 – Bu Kanunun yukarda gösterilen esasları da göz önünde tutularak, askeri öğrenciler hakkında tatbik şekli talimatnamede ayrıca teferruatlı olarak gösterilir.

Askeri öğrenciler diğer hususlarda kendi okul talimatlarına tabidirler.

U) SİLAHLI KUVVETLERDE ÇALIŞAN SİVİL PERSONEL

Madde 115 – Silahlı Kuvvetlerde çalışan sivil memur, müstahdem, müteferrik müstahdem ve gündelikçi sivil personel bu kanunun askerlere tahmil ettiği sorumluluk ve hizmetlerin ifası bakımından:

a) Amir vazifesi alanlar; maiyetindeki bütün askeri ve sivil personele hizmetin icabettirdiği emirleri verebilir. **(Mülga ikinci ve üçüncü cümle: 3/10/2016-KHK-676/53 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7070/46 md.) (...)**

b) Bütün sivil personel emrinde çalıştıkları askeri amirlere karşı ast durumunda olup bu kanunun 14 üncü maddesinin asta tahmil ettiği vazifeleri aynen yapmaya mecburdurlar. **(Mülga ikinci cümle: 31/1/2013-6413/45 md.) (...)**

Madde 116 – Sivil personelin, bu kanunun askerlere tanıdığı hak ve yetkilerden faydalanmaları ve yükümlülükleri yerine getirmeleri aşağıdaki esaslar dahilinde olur:

a) Bu Kanunun mürakat ve şikayet bölümlerinde gösterilen usul, hak ve kayıtlara aynen tabidirler

b) Bu Kanunun 33 üncü maddesinde gösterilen izin hakkındaki hükümlere aynen riayetle mükellef olup senelik izinleri hususi kanunlardaki esaslara göre tayin ve tanzim olunur.

c) **(Mülga: 22/1/2015-6586/110 md.)**

d) Sivil personel Silahlı Kuvvetlerde gördükleri hizmetlerin hususiyetleri göz önüne alınarak bu kanunun 77 nci maddesi gereğince nöbet hizmetlerine sokulabilirler.

e) Sivil personelin yalnız kendileri ordu pazarları ve askeri kantinlerden aynen ve askerler gibi, askeri nakil vasıtalarından ise bu kanunun 108 inci maddesi hükmünden faydalanabilirler.

f) **(Değişik: 22/11/1990-3683/9 md.)** Sivil personelin görevdeki kıyafetleri, Kıyafet Yönetmeliğinde gösterilir.

g) **(Ek: 22/11/1990-3683/9 md.)** Milli Savunma Bakanlığı (...) ²⁵ kadrolarında veya kadro açıklamalar bölümünde özel nitelikli olarak gösterilen görev yerlerine atanan sivil memurlar Milli Savunma Bakanlığı sosyal tesislerinden görevlendirildikleri kadro derecesindeki subaylar gibi istifade ederler. Bu statüdeki sivil memurlar ile askeri personel arasındaki protokol münasebetlerinin düzenlenmesinde de aynı esas uygulanır. ²⁴²⁵

Madde 117 – Bu Kanunun yukarıda gösterilen esasları da gözönünde tutularak Silahlı Kuvvetlerde çalışan sivil personel hakkında tatbik şekli talimatnamede ayrıca teferruatlı olarak gösterilir.

²⁴ 2/1/2017 tarihli ve 681 sayılı KHK'nin 8 inci maddesiyle, bu bentte yer alan "Türk Silahlı Kuvvetleri kadrolarında" ibaresi "Genelkurmay Başkanlığı kadrolarında" şeklinde değiştirilmiş; daha sonra bu hüküm 1/2/2018 tarihli ve 7073 sayılı Kanunun 8 inci maddesiyle aynen kabul edilerek kanunlaşmıştır.

²⁵ 18/2/2021 tarihli ve 7281 sayılı Kanunun 42 nci maddesiyle, bu bentte yer alan "ile Genelkurmay Başkanlığı" ibaresi madde metninden çıkarılmış ve bentte yer alan "Türk Silahlı Kuvvetleri" ibaresi "Milli Savunma Bakanlığı" şeklinde değiştirilmiştir.

Madde 118 – Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce muhtelif kanunlarda geçen erat tabiri "erbaş ve er" olarak değiştirilmiştir.

Madde 119 – 2771 sayılı Ordu Dahili Hizmet Kanunu ile tadil ve ekleri ve 2850 sayılı Kanunla tadil edilen 1111 sayılı Askerlik Kanununun 1 inci maddesinin son fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 120 – Bu Kanunda mevcudolan hükümlerin Kara, Deniz ve Hava Kuvvetlerinde, barış ve savaşta ve düşman karşısında tatbik şekli Milli Savunma Bakanlığınca hazırlanacak talimatname ile ayrıca tayin ve tafsil olunur.

Ek Madde 1 – (Ek: 10/3/2011-6191/10 md.)

Sözleşmeli Erbaş ve Er Kanunu kapsamında istihdam edilen sözleşmeli erbaş ve erlere, bu Kanunun erbaş ve erlere ilişkin hükümleri aynen uygulanır.

Ek Madde 2 – (Ek: 22/1/2015-6586/37 md.)

Asker kişilerin kıta, karargâh ve kurumlarda ya da görev esnasında veya görev yerlerinde ölümü hâlinde soruşturma ve kovuşturma süresince yasal mirasçılarını temsil etmek üzere kendilerinin seçtiği bir avukat vekil olarak görevlendirilir. Fiili veya hukuki imkânsızlık nedeniyle görevlendirme yapılamaması hâlinde bu görev, baro tarafından belirlenecek bir avukat tarafından yürütülür. Yasal mirasçıların avukatının gelmesi hâlinde baro tarafından seçilen avukatın görevi sona erer. Görevlendirilen vekilin savcılıkça yapılacak olay yeri inceleme, ölü muayenesi ve otopsi ile tanık ve bilirkişi dinlenmesi işlemleri sırasında hazır bulunması zorunludur.

Ölenin yasal mirasçıları tarafından seçilen veya baroca görevlendirilen vekilin ücreti müteveffanın mensubu olduğu bakanlığın bütçesine konulacak ödenekten karşılanır; avukat tutma, baro tarafından seçim ve avukatlık ücretinin ödenmesine ilişkin usul ve esaslar, Milli Savunma ve İçişleri Bakanlıklarınca bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde müştereken çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

Geçici Madde 1 - (Ek: 25/7/2016-KHK-669/11 md.; Aynen kabul: 9/11/2016-6756/11 md.)

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce sağlık nedeniyle sınıf veya statü değişikliği işlemine tabi tutulan Türk Silahlı Kuvvetleri personeli, bir yıl içinde başvurmaları halinde Milli Savunma ve Sağlık Bakanlıklarının müştereken oluşturacağı komisyonlar tarafından yeniden sağlık muayenesine tabi tutulurlar. Verilecek raporlar kesin olup, bu rapor sonucuna göre haklarında işlem tesis edilir.

Madde 121 – Bu Kanunun sağlık işlerine ait 57 - 70 inci madde hükümleri 1 Mart 1961 tarihinde diğer hükümleri yapılacak talimatname ile birlikte 27 Mayıs 1961 tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 122 – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

4/1/1961 TARİHLİ VE 211 SAYILI KANUNA İŞLENEMEYEN HÜKÜMLER:

1) 7/2/1990 tarihli ve 3612 sayılı Kanunun Geçici Maddesi :

Geçici Madde – İlgili kanunlarında tüzükle düzenlenmesi öngörölmekle birlikte bu Kanun ile yönetmelik şeklinde tanzimi uygun bulunan hususlarla ilgili olarak çıkarılması gereken yönetmelikler yürürlüğe girinceye kadar mevcut hükümlerin uygulanmasına devam olunur.

2) 22/11/1990 tarihli ve 3683 sayılı Kanunun 10 uncu maddesi :

Madde 10 – Asker kişilerle ilgili olup diğer kanunlarda geçen "Kıyafet Kararnamesi" ibaresi, "Kıyafet Yönetmeliği" şeklinde değiştirilmiştir.

3) 23/2/2005 tarihli ve 5305 sayılı Kanunun Geçici Maddesi :

Geçici Madde 1- Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce uzun süreli tedavi gerektiren hastalıklar nedeniyle okulları ile ilişkileri kesilen askerî öğrencilerin tedavileri hakkında da 70 inci maddenin ikinci fıkrası hükümleri uygulanır.

211 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN MEVZUATIN VEYA ANAYASA MAHKEMESİNİN İPTAL KARARLARININ YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHİNİ GÖSTERİR LİSTE

Değiştiren Kanunun/KHK'nin veya İptal Eden Anayasa Mahkemesi Kararının Numarası	211 sayılı Kanunun değişen veya iptal edilen maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
172	69	19/2/1963
725	43	21/2/1966
926	3	10/8/1967
1423	69	14/7/1971
1582	87, 88	5/5/1972
2016	108	2/7/1976
2083	69	24/3/1977
2259	33, 47	23/2/1980
2318	38, 60	18/10/1980
2537	46	18/10/1981
2861	34, 43	25/6/1983
3084	70	1/12/1984
2771	66	1/4/1983
KHK/243	98	31/12/1984

Değiştiren Kanunun/KHK'nin veya İptal Eden Anayasa Mahkemesi Kararının Numarası	211 sayılı Kanunun değişen veya iptal edilen maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
KHK/336	34, 102	5/8/1988
3612	34, 102	16/2/1990
3683	66, 68, 69, 87, 102, 103, 113, 116	29/11/1990
	70	29/5/1991
KHK/469	70	2/1/1992
3810	47, 70	3/7/1992
KHK/499	34	2/9/1993
4187	38, 69	13/10/1996
4375	68	2/8/1998
4418	43, 61	29/7/1999
4419	66	29/7/1999
4861	92, 113,	6/6/2003
4902	1, 46, 51, 58, 59, 66, 67,	24/6/2003
5305	60, 66, 70, İşlenemeyen Hüküm	26/2/2005
5365	68, 69, 70, 105, 116	21/6/2005
5758	69	9/5/2008
6191	3, Ek Madde 1	22/3/2011
6413	115	16/2/2013
6496	2, 35, 43	31/7/2013
6514	57	18/1/2014
6519	34, 34/A, 43, 46, 98, 99, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107	22/2/2014
6586	“G) Sağlık İşleri” bölümünde yer alan I- II- III nolu alt bölüm başlıkları, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 69, 70, 70/A, 70/B, 71, 72, 73, 116, Ek Madde 2	3/2/2015
6638	34	4/4/2015
KHK/669	70/A, 113, Geçici Madde 1	31/7/2016
KHK/676	115	29/10/2016
6756	70/A, 113, Geçici Madde 1	24/11/2016
6763	92, 93	2/12/2016
KHK/681	1, 12, 19, 62, 69, 70, 92, 116	6/1/2017
7070	115	8/3/2018
7073	1, 12, 19, 62, 69, 70, 92, 116	8/3/2018
7145	56/A, 56/B	31/7/2018
7161	65	18/1/2019
7179	3, 43	26/6/2019
7281	43, 46, 50, 98, 99, 102, 104, 108, 116	5/3/2021
7415	42	13/7/2022
Anayasa Mahkemesi'nin 30/6/2022 tarihli ve E.: 2018/137, K.: 2022/86 sayılı Kararı	56/A, 56/B	12/1/2023
7517	43, 56/A, 62	28/6/2024

Değiştiren Kanunun/KHK'nin veya İptal Eden Anayasa Mahkemesi Kararının Numarası	211 sayılı Kanunun değişen veya iptal edilen maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
Anayasa Mahkemesinin 17/10/2024 tarihli ve E.: 2021/44; K.: 2024/172 sayılı Kararı	46	Yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra (30/1/2026)